

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ I PETYCJI

BAP.DPK.133.105.2024 MK

Warszawa, 29 kwietnia 2024 r.

Informacja o petycji P11-35/24

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi - wprowadzenie ceny minimalnej za standardową porcję alkoholu

I. Wnoszący petycję:

Mazowiecki Związek Stowarzyszeń Abstynenckich.

Petycja zbiorowa z dnia 29 lutego 2024 r.

II. Przedmiot petycji:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, celem wprowadzenia do ustawy ceny minimalnej za standardową porcję alkoholu.

III. Uzasadnienie wnoszących petycję:

Autorzy petycji wnoszą, aby do przedmiotowej ustawy wprowadzić zapis o minimalnej cenie za 10 gramów 100% alkoholu zawartego w napojach alkoholowych oraz mechanizm indeksowania tej ceny proporcjonalnie do wzrostu płac w Polsce.

Petytorzy uważają, że pomimo wdrożonego w 2019 roku systematycznego wzrostu podatku akcyzowego od napojów alkoholowych, ich dostępność ekonomiczna gwałtownie rośnie. Zjawisko to związane jest z postępującym wzrostem płac w Polsce. W ciągu ostatnich dwudziestu lat dostępność ekonomiczna wódki wzrosła o 243%, piwa o 237%. Tylko w latach 2019-2022 (po wprowadzeniu kroczącego podatku akcyzowego) ten wzrost wyniósł odpowiednio 8,5% i 14,8%.

Dodatkowy wpływ na ceny alkoholu mają promocje organizowane przez sieci handlowe, które sprzedają takie napoje detalicznie nawet w cenie niższej, niż kwota zapłaconego przez producentów podatku akcyzowego. Promocje typu „kup cztery (sześć, dwanaście) piw, następnie dostaniesz taką samą ilość za darmo”, dostępne przede wszystkim w sieciach handlowych, nie sprzyjają rozwiązywaniu problemów alkoholowych w Polsce.

Uregulowanie wnioskowanego w petycji zagadnienia wpłynie na ograniczenie konkurencji cenowej pomiędzy koncernami produkującymi piwo a producentami „rzemieślnikami”, którzy mają wyższe koszty jednostkowe produkcji.

IV. Stan prawny:

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) w art. 2 ust. 1 stanowi, że zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, m.in przez: ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych przeznaczanych do spożycia w kraju; ograniczanie dostępności alkoholu; działalność wychowawczą i informacyjną, zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie.

Akty prawne wpływające na strukturę cen napojów alkoholowych powinny służyć ograniczaniu spożycia tych napojów oraz zmianie struktury ich spożycia na rzecz napojów o niskiej zawartości procentowej alkoholu (art. 10).

Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r. poz. 236) określa zasady podejmowania, wykonywania i zakończenia działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym prawa i obowiązki przedsiębiorców oraz zadania organów władzy publicznej w tym zakresie (art. 1).

Podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej jest wolne dla każdego na równych prawach (art. 2).

V. Informacje dodatkowe:

Z danych Eurostatu z 2021 r. wynika, że Polska jest państwem, które ma jedne z najniższych cen alkoholu. Taniej alkohol można kupić jedynie w Bułgarii, Rumuni i na Węgrzech. Z kolei najdrożej jest w Finlandii, Irlandii i Szwecji.

Polityka cenowa jest jednym z najbardziej opłacalnych środków, które kraje mogą stosować w celu zmniejszenia spożycia alkoholu i szkód tym spowodowanych. Szkocja w 2018 r. wprowadziła minimalną cenę alkoholu. Zgodnie z niezależną oceną polityki minimalnej jednostkowej (MUP) w Szkocji, w ciągu 2,5 roku działalności zapobieżono setkom możliwych do uniknięcia zgonów i zmniejszono nierówności zdrowotne związane ze spożyciem alkoholu. Z Raportu Public Health Scotland, wynika, że liczba zgonów spowodowanych alkoholem spadła o około 13,4%, a liczba hospitalizacji o 4,1%, przy czym największe redukcje odnotowano wśród mężczyzn.

Od maja 2024 r. w Szkocji planowana jest podwyżka ceny minimalnej alkoholu. Z tą propozycją nie zgadzają się sprzedawcy i producenci, według nich takie działanie jest niesprawiedliwe i nieefektywne, będzie niekorzystne również dla tych osób, które spożywają alkohol odpowiedzialnie, czyli większości Szkotów. Z tego powodu apelują oni nie tylko o wstrzymanie podwyżek, ale również o całkowite zrezygnowanie z ustalania ceny minimalnej.

W raporcie Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) z 2022 r. podnosi się, że: „Nie ma miejsca dla taniego alkoholu: potencjalna wartość minimalnych cen alkoholu służy ochronie życia”. Organizacja zwróciła uwagę na „potencjał wykorzystania MUP w połączeniu z innymi uzupełniającymi politykami, w tym opodatkowaniem, w celu zmniejszenia szkód i zwiększenia dochodów podatkowych. MUP należy uznać za uzupełnienie opodatkowania, a nie jako

alternatywę”. Światowa Organizacja Zdrowia wezwała również do dalszych badań dowodowych i ewaluacyjnych, aby zrozumieć długoterminowe konsekwencje MUP.

W Polsce od 2022 r., zgodnie z przyjętym harmonogramem na lata 2023-2027, sukcesywnie podnoszone są stawki akcyzy na napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe, susz tytoniowy oraz wyroby nowatorskie.

Od 1 stycznia 2024 r. podatek akcyzowy wzrósł o 5% na: alkohol etylowy, piwo, wino, napoje fermentowane i wyroby pośrednie.

Stawki akcyzy w 2024 r. na napoje alkoholowe będą wynosić odpowiednio:

- alkohol etylowy – 7.610,00 zł od 1 hektolitra alkoholu etylowego 100% vol. zawartego w gotowym wyrobie;
- piwo – 10,40 zł od 1 hektolitra za każdy stopień Plato gotowego wyrobu;
- wino – 211,00 zł od 1 hektolitra gotowego wyrobu;
- napoje fermentowane – 211,00 zł od 1 hektolitra gotowego wyrobu;
- wyroby pośrednie – 424,00 zł od 1 hektolitra gotowego wyrobu.

OPRACOWAŁA
Marzena Krysiak

Danuta Antoszkiewicz
wicedyrektor
/podpisano elektronicznie/